

POSLOVNA KLIMA

V 2021 so gospodarske družbe presegle rezultate pred izbruhom pandemije

V 2021 je rast prodaje v predelovalnih dejavnostih in oskrbi z električno energijo, plinom in paro izvirala pretežno iz izvoza, trgovina pa pretežno s prodajo doma. Leto 2022 je poslovno zahtevnejše, ker se družbe soočajo z večjimi stroškovnimi izzivi, ki izvirajo iz višje inflacije ter negotovih dobav.

Darja Močnik, Analitika GZS

Poslovanje družb je bilo kljub ponavljajočim valom omejitvenih ukrepov in izzivom z dobavami ter višjimi cenami vhodnih surovin presenetljivo dobro. Celotni prihodki so v 2021 v družbah porasli za 23,4 % (oz. za 22,8 mrd EUR) v primerjavi z družbami, ki so poslovale v letu 2020, ter so bili višji za eno šestino glede na družbe, ki so poslovale v letu 2019. Nominalno gledano so najbolj porasli v trgovini (za 6,4 mrd EUR oz. za petino), predelovalnih dejavnostih (za 6 mrd EUR oz. za petino), v oskrbi z električno energijo, plinom, paro (za 3,6 mrd EUR oz. za več kot polovico).

Rekordna prodaja, dodana vrednost in dobičkonosnost.

Znotraj predelovalnih dejavnosti so celotni prihodki v enem letu najbolj porasli pri proizvajalcih električnih naprav (za 1,4 mrd EUR), kovinskih izdelkov (za 985 mio EUR) ter kovin (za 907 mio EUR). Te tri dejavnosti so prispevale 54 % celotne rasti v predelovalnih dejavnostih. Porast prodaje je izvirala iz pospešene prodaje na tujem trgu (pri proizvajalcih električnih naprav 90 % rasti, pri proizvajalcih kovin 81 % in pri proizvajalcih kovinskih izdelkov 57 %). Čisti prihodki od prodaje

gospodarskih družb (115 mrd EUR) so v letu 2021 porasli za 23 %. Čisti prihodki so intenzivneje porasli na tujih trgih (28,4 %), relativno predvsem izven EU, ob visoki zaposlenosti pa so se prihodki okrepili tudi na domačem trgu (za 19 %). Odhodki so porasli za manj (20,9 %) kot so se zvišali prihodki. Finančni izid je bil v letu 2021 zopet pozitiven (+339,5 mio EUR), podobno kot že v letu 2019. Družbe so tako evidentirale v 2021 za 62,7 % višji poslovni izid (EBIT).

Ob visoki rasti cen energentov (izrazi teje v drugi polovici leta 2021) so se stroški blaga, materiala in storitev povečali za 25,8 % oz. za 18,4 mrd EUR. Stroški materiala so se povečali za 24,1 %, stroški energije pa za 22,8 %. Transportne storitve so se zaradi dviga cen energentov povečale za 24,1 %. Dodana vrednost v vrednosti 27,7 mrd EUR se je v 2021 okrepila za 15,3 %. V letu 2021 so vsa področja dejavnosti povečala dodano vrednost (z izjemo družb s področja rudarstva).

Dodana vrednost na zaposlenega se je okrepila za 12,5 % na 53.057 EUR; število zaposlenih, merjeno po delovnih urah, se je povečalo za 2,5 % oz. za 12.792 oseb. Najbolj se je dodana vrednost na zaposlenega povečala v oskrbi z električno energijo, plinom,

paro (+28,6 %) ob 1,2 % manj zaposlenih, sledijo finančne in zavarovalniške dejavnosti (+29,8 %), poslovanje z nepremičninami (+15,6 %), gostinstvo (+36,5 %), trgovina (+18,4 %), kot tudi vse ostale dejavnosti (z izjemo rudarstva, kjer se je produktivnost dela znižala za 12,1 %).

Zadolženost ostaja nizka.

Stroški dela so se v 2021 povečali za 8,5 % oz. za 1,3 mrd EUR. EBITDA je tako porasla za 2,4 mrd EUR (oz. za 26,6 %) na 11,5 mrd EUR, kar je bilo za 18,6 % več kot leta 2019. EBITDA marža je znašala 9,7 % ter je preseгла doseženo vrednost iz leta pred pandemijo (9,4 %). Predvsem zaradi povečanja EBITDA se je kazalnik zadolženosti (neto finančni dolg/EBITDA) izboljšal na 1,8. Tako kot v letu 2020 so tudi v letu 2021 družbe povečale likvidne rezerve v obliki denarnih sredstev. Z vidika dobičkonosnosti je bilo leto 2021 uspešno, saj so gospodarske družbe ustvarile 5,7 mrd EUR neto čistega dobička, kar je bilo še enkrat več (oz. za 2,9 mrd EUR) več kot v letu 2020 in za 23,1 % več kot v letu 2019. Donosnost lastniškega kapitala (ROE) je v letu 2021 dosegla 10,3 % (9,4 % v 2019). ■

10 ključnih podatkov za Slovenijo

1. Gospodarska rast (BDP): +0,8 % (I-III 22/X-XII 21)

Slovenski BDP je bil v 1. četrtnem letu 2022 realno višji za 0,8 % glede na predhodno četrtno leto (desezonirano), kar je znatna upočasnitev glede na rast v zadnjem četrtnem letu 2021 (+5,3 %). Vseeno je bila rast višja kot v EU-27 (0,4 %) ali območju evra (0,3 %). Četrtna rast je bila še posebej visoka pri bruto investicijah (+12,3 %), katerih rast je izvirala tako iz rasti investicij v osnovna sredstva (+6,8 %) kot zaloga. Rast potrošnje gospodinjstev se je umirila (+1,5 %), predvsem zaradi padca potrošnje trajnih proizvodov (-10 %), kar povežujemo s težavami pri dobavah novih vozil.

2. Skupni indeks obsega proizvodnje: +10,5 % (I-III 22/I-III 21)

Skupni indeks obsega proizvodnje, ki je približek BDP, je bil v prvem četrtnem letu 2022 medletno višji za 10,5 %. Najvišja rast je bila v gradbeništvu (+19,2 %), v storitvenih dejavnostih (+19 %) in v trgovini (+10,6 %), najnižja pa v industriji (3,5 %). Medletni kazalnik gospodarske klime se je maja znižal in je bil medletno nižji za 2,8 odstotne točke. Kazalnik zaupanja je bil maja 2022 medletno v predelovalnih dejavnostih nižji za 10 odstotnih točk. V ostalih dejavnostih je bil kazalnik zaupanja na letnem nivoju višji (+9 odstotnih točk v trgovini na drobno; +10 odstotnih točk v storitvenih dejavnostih; +5 odstotnih točk v gradbeništvu).

3. Industrijska proizvodnja: +3,5 % (I-III 22/I-III 21)

Industrijska proizvodnja v predelovalnih dejavnostih je bila v 1. četrtnem letu 2022 medletno višja za 4,6 %, v rudarstvu za 30 %, v oskrbi z električno energijo pa nižja za 11,2 %. Visoke medletne rasti so bile zabeležene predvsem v visoko in nizko tehnološko zahtevnih panogah, medtem ko sta avtomobilska industrija ter proizvodnja usnja medletno beležili nižjo proizvodnjo (nad 10 %). Kljub vsemu je bil prihodek od prodaje medletno višji za 16,9 %, zaloge industrijskih proizvodov za 18,8 %. Industrija se sooča tudi z visokimi dvigi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (predvsem energenti), ki so bili v prvih štirih mesecih 2022 medletno višji za več kot šestino.

4. Blagovni izvoz: +19,3 % (I-III 22/I-III 21)

Blagovna menjava se je v prvem četrtnem letu povečala, predvsem marca; še bolj kot izvoz blaga se je povečal uvoz. Rast izvoza blaga je bila v 1. četrtnem letu 2022 medletno višja za 23,7 %, rast uvoza blaga pa za 45,5 %, na kar so vplivale tudi višje uvozne cene surovin. Izvozna pričakovanja so se zaradi invazije v Ukrajini zmanjšala. Največji delež k skupnemu izvozu so (po SMTK) prispevali stroji in transportne naprave (okoli 30 % celotnega izvoza blaga), kemikalije in sorodni izdelki (malo manj kot 30 %), izdelki, razvrščeni po materialu (okoli petino), razni industrijski izdelki (nekaj manj kot desetino) ter mineralna goriva in maziva (okoli 7 %).

5. Prihodek v tržnih storitvenih dejavnostih: +19 % (I-III 22/I-III 21)

Prihodek od prodaje tržnih storitev (SKD H-N) je bil v 1. četrtnem letu 2022 medletno realno višji za 19 %. K njegovemu dvigu so prispevale vse opazovane skupine storitvenih dejavnosti, najbolj gostinstvo (+319 %) zaradi odprave zaježitvenih ukrepov. V drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih se je prihodek povečal za 16 % (predvsem v dejavnosti potovalnih agencij). V poslovanju z nepremičninami se je prihodek povečal za 10 %, v dejavnosti prometa in skladiščenja za 9,4 % (zaradi močne rasti v zračnem in kopenskem prometu), v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih za 7,8 % ter v IKT dejavnostih za 5,2 %.

6. Prihodek v trgovini na drobno (brez motornih goriv): +6,8 % (I-IV 22/I-IV 21)

V prvih štirih mesecih 2022 je bil realni prihodek v trgovini na drobno višji za 27,3 % (vključno z motornimi gorivi) v primerjavi z enakim obdobjem leta 2021. Izstopala je visoka rast prihodka v trgovini z motornimi gorivi (+80,5 %). V trgovini z neživili se je prihodek realno okreplil za 13,7 %. Prihodek v trgovini z živili je bil medletno nižji za 1,2 %. Realni prihodek v trgovini z motornimi vozili je bil nižji za 8,5 % in še zaostaja za tistim pred epidemijo.

7. Gradbena dela: +19,2 % (I-III 22/I-III 21)

Gradbena aktivnost (vrednost opravljenih gradbenih del) se je v 1. četrtnem letu 2022 medletno zvišala za 19,2 % kljub višjim stroškovnim pritiskom zaradi dviga cen gradbenih materialov. Rast je bila najvišja pri gradnji stavb (+33,4 %), kjer se je po daljšem času v prvem četrtnem letu aktivnost močno povečala v gradnji nestanovanjskih stavb. Vrednost gradbenih inženirskih objektov je bila višja za 17,4 %, medtem ko je bila vrednost specializiranih gradbenih del nižja za 15,7 %. Več kot 70 % gradbenih podjetij je aprila kot glavni omejitveni dejavnik navedlo visoke stroške materiala ter pomanjkanje usposobljenih delavcev (47 %), več kot 40 % pomanjkanje materiala.

8. Cene življenjskih potrebščin: +6,6 % (I-V 22/I-V 21)

Cene življenjskih potrebščin so se v prvih petih mesecih 2022 zvišale za 6,6 % v primerjavi z enakim obdobjem 2021. Najbolj so se zvišale na mesečni ravni aprila in maja, predvsem zaradi višjih cen goriva in energije, sezonskih proizvodov ter ostalih proizvodov in storitev, ki so odraz dražjih vhodnih surovin in proizvodov. Tako so bile cene življenjskih potrebščin v maju medletno višje za 8,1 %. Cene blaga so bile v povprečju višje za 9,8 %, cene storitev pa za 4,8 %. Blago dnevne porabe se je podražilo za 11,8 %, trajno blago za 9,2 % in poltrajno blago za 3,3 %. Po prvih ocenah je letna inflacija v območju evra maja znašala 8,1 %.

9. Število delovno aktivnih: +3,0 % (I-III 22/I-III 21)

Marca 2022 se je število delovno aktivnih oseb povečalo za 2,7 % oz. za 24 tisoč oseb v primerjavi z marcem 2021. V tem obdobju se je število delovno aktivnih oseb najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih (+5.962 oseb), gostinstvu (+4.987 oseb), gradbeništvu (+4.639 oseb), zdravstvu in socialnem varstvu (+2.357 oseb), izobraževanju (+1.512 oseb), trgovini (+1.512 oseb). V aprilu se je v Sloveniji registrirana brezposelnost dodatno znižala na najnižjo po letu 1990. Ob koncu aprila je bilo registriranih 58 tisoč brezposelnih, kar je 4,1 % manj kot marca in dobro četrtno manj kot aprila 2021. Povpraševanje po delavcih se je v letošnjih prvih štirih mesecih glede na enako obdobje 2021 povečalo za 40,1 %.

10. Povprečna bruto plača: -1,2 % (I-III 22/I-III 21)

Povprečna bruto plača je bila v prvih treh mesecih 2022 (1.953 EUR) v primerjavi z enakim obdobjem 2021 nominalno nižja za 1,2 % (neto plača za 0,8 %). Znižanje je posledica prenehanja z epidemijo povezanih izplačil izrednih dodatkov, predvsem v javnem sektorju. Povprečna bruto plača v sektorju države (ožja definicija kot javni sektor) je bila tako v tem obdobju medletno nižja za 11,8 %. V zasebnem sektorju je medletna rast plač znašala 3,8 %, ob rasti minimalne plače ter zaradi tržnih pritiskov na rast plač zaradi pomanjkanja zaposlenih. V zasebnem sektorju pa se je rast povprečne bruto plače marca (izplačana v aprilu) pospešila (+5,6 %), kar je dvignilo medletno rast v 1. četrtnem letu 2022 na 4,4 %. Na višjo neto marčevsko plačo je vplivala novela Zakona o dohodnini; neto dohodki so se bolj zvišali.